

■ ■ ■ Strengere egenkapitalkrav innebærer at det blir mindre konkurranse om lånekundene. Det gir bankene mulighet til å sette opp rentemarginene.

Markedsmakt gir høyere rente

ØKONOMI
STEINAR
HOLDEN

DNB har nylig varslet at boliglånsrentene vil bli hevet med 0,2 til 0,3 prosentpoeng. Flere renteøkninger vil trolig komme, og det er i tillegg til den økning vi har sett tidligere.

Ifølge DNB sjef Rune Bjerke blir norske banker tvunget til å ta høyere marginer på sine boliglån enn utenlandske konkurrenter. Strengere egenkapitalkrav innebærer at bankene må ha mer egenkapital, og derfor må inntjeningen opp. Rentøkningen blir fremstilt som en «låneavgift» som skyldes nye bankreguleringer som politikerne påfører bankene.

Det er bred enighet om at strengere egenkapitalkrav har gitt høyere boligrenter. Men bankenes forklaring er likevel diskutabel. Bankene kan få økt egenkapital også på andre måter, som ved å hente inn ny egenkapital eller la være å gi utbytte. Egenkapitalkravet er heller ingen avgift slik vi pleier å bruke ordet, i form av et beløp som må betales til staten.

Finanskrisetilvalget foreslo en lignende avgift, en såkalt stabilitetsavgift på bankenes gjeld, som en kompensasjon for den implisitte «statsgarantien» som bankene kan ha. Lignende avgifter finnes i Sverige og Storbritannia, men i Norge har man ikke innført dette.

Et tredje problem med bankenes forklaring er at den ikke kan forklare hvorfor bankene ikke har økt renten tidligere. Det er jo ikke noe nytt at bankene ønsker mer egenkapital. Enhver bedrift som forsøker å få størst mulig overskudd – slik bankene også gjør – forsøker også å få mer egenkapital. Hvis bankene kunne fått økte overskudd og dermed mer egenkapital ved å heve rentene noen år tilbake, ville de gjort det. Når bankene ikke gjorde dette, var det fordi de ikke trodde det lønte seg, og ikke fordi de ikke ønsket mer egenkapital.

Derfor er det behov for en annen forklaring på hvorfor rentemarginen heves nå.

Eller for å ta en annen sammenligning: SAS har i

■ **DILEMMA.** God vekst i norsk økonomi og stigende boligpriser har talt for høyere rente, mens den sterke kronen har talt for å holde renten lav, skriver artikkelforfatteren. Foto: Øyvind Elvsborg

lengre tid hatt behov for mer egenkapital. Men likevel har vi ikke sett at SAS stadig har hevet prisene – av den opplagte grunn at konkurransen i flymarkedet ikke tillater dette.

En mer troverdig forklaring er at strengere egenkapitalkrav reduserer konkurransen om lånekundene. Før kravene om økt egenkapital, sto bankene overfor den samme avveiningen som nesten alle andre bedrifter: skal man heve prisen for å tjene mer penger per kunde, eller vil tapet av kunder mer enn oppveie gevinsten?

Med strengere egenkapitalkrav er risikoen for at kundene forsvinner blitt mye mindre. Bankene har gjennomgående for lite egenkapital til sine eksisterende kunder, og derfor kan de neppe kapre kunder fra andre.

DNB kan dermed heve utlånsrenten i trygg forvisning om at Nordea og Danske Bank ikke står med åpne armer og tar imot misfornøyde DNB-kunder.

En annen begrunnelse som bankene bruker, er at økte egenkapitalkrav gir dyrere utlån, fordi avkastningskravet er høyere på egenkapital enn på annen finansiering. Denne argumentasjonen kan ha noe for seg, men ifølge beregninger i Finanstilsynets høringsnotat kan den neppe forklare hele økningen. Økt egenkapital gjør jo bankene sikrere, og da bør avkastningskravet reduseres tilsvarende.

Som nevnt kan bankene også

møte egenkapitalkravene ved å utstede ny egenkapital, eller ved å la være å betale utbytte. Men disse alternativene er mindre attraktive for bankene. Ny egenkapital vil ofte komme til en høy pris, fordi eksterne investorer vil være usikre på den reelle verdien av bankene. Det kan føre til at de betaler mindre for å gardere seg mot å «bli lurt».

Sett fra eierne av bankens side betyr dette altså at ny egenkapital blir dyrt, og at man vil

DNB kan heve utlånsrenten i trygg forvisning om at Nordea og Danske Bank ikke står med åpne armer og tar imot misfornøyde DNB-kunder

kvie seg i det lengste for å bruke denne muligheten.

Å holde tilbake utbytte har ikke samme kostnad som å ta inn ny egenkapital. Likevel ser vi at bankene bare delvis benytter denne muligheten. En årsak kan være at mange aksjo-

nærer forventer at det alltid gis noe utbytte. En annen årsak kan være at bankene ser seg tjent med å bruke god tid på å øke egenkapitalen, fordi svakere konkurranse gir høyere inntjening.

Fra et samfunnsøkonomisk effektivitetsperspektiv er man selvfølgelig bekymret over at liten konkurranse gir høye rentemarginer, akkurat som man er bekymret over svak konkurranse i andre markeder.

Hensynet til makroøkonomisk stabilitet gir et argument i motsatt retning. Norges Bank har i lengre tid slitt med motstridende hensyn i pengepolitikken. God vekst i norsk økonomi og stigende boligpriser har talt for høyere rente, mens den sterke kronen har talt for å holde renten lav. Økte rentemarginer fra bankene gjør dette dilemmaet enklere.

Bankene sørger for at renten til boligkundene øker, samtidig som Norges Bank kan fortsette å holde styringsrenten nede.

■ **Steinar Holden, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo**

FLERE INNLEGG
Side 46-48

Innlegg

Personvernet ofres
Kjetil Rommetveit og Jan Reinert Karlsen

Ikke syk – ingen sykemelding

Bjørn B. Hanssen

Omstillingsagenter

Trine Skei Grande

Harde fakta?

Kristin Aarland og

Viggo Nordvik

Ansett innvandrerkvinner

Åsne Havnelid

DN misforstår

Atle Sønsteli og Håkon Angell

GJESTEKOMMENTAR – ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

PER RICHARD JOHANSEN

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom
Underinnlegg/replik: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig: Vidar Ivarsen, tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no